הָרְאוּיִם לְיִקָּרֵב, שאותם אסור לשחוט בעזרה. כיוון שבאלו הפסוק עוסק, שיש היתר לשחטם שתם, לצורך בשר חולין שלא לקרבן, אבל דווקא בריחוק מקום ולא בעזרה. אך מַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת בהמות בַּעֲלֵי מוּמִין שאינם ראויים לקרבנות, ועליהם לא היה צריך היתר לשחטם שתם לחולין, ואף במדבר שחטום שתם. ואם כן לא נאמר בהם סייג זה, שמותר לשחטם רק בריחוק מקום דהיינו חוץ לעזרה, וכי יהא מותר לשחוט בעלי מומין חולין בעזרה. עונה הברייתא, מַרְבֶּה אֲנִי מסברא לאסור גם אֶת הַבַּעֲלֵי מוּמִים, שאסור לשחוט חולין בעלי מומין בעזרה, אף שלא נכללו בפסוק של 'ריחוק מקום', שֶׁכֵּן מכל מקום הם מאותו מִין הַמַּכְשִׁיר – הכשר להקרבה. ויש לנו ללמוד ב'מה מצינו' שכפי שאסור לשחוט חולין תמימים בעזרה, כך אסור גם לשחוט שם חולין בעלי מומין, כיוון שהם מאותו המין.

ממשיכה הברייתא לברר: מַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת לאסור לשחוט בעזרה גם אֶת הַחַיָּה כגון צבי ואיל, שהרי גם במדבר היה אפשר לשחטם לשם חולין. ואם כן לא בהם עוסק הפסוק המתיר לשחוט בריחוק מקום, ואם כן אי אפשר ללמוד הימנו איסור שחיטתם בעזרה. וגם אינם אותו המין שנאמר שכשם שנאסרו בהמות כך נאסור גם חיות. עונה הברייתא: מַרְבֶּה אֲנִי מסברא לאסור אֶת הַחַיָּה, משום שֶׁהִיא בִּשְׁחִיטָה כִּבְהֵמָה – שכן דומה היא לבהמה בזה שהיא צריכה שחיטה. וכיון שכך יש לנו להשוותם אף לגבי שחיטה בעזרה, ולומר שהאיסור לשחוט חולין בעזרה הוא בכל דבר שניתר בשחיטה.

ממשיכה הברייתא לברר: מַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת לאסור לשחוט בעזרה אֶת הָעוֹפוֹת, שלא הוזכרו במפורש בתורה שצריכים שחיטה, ולא נאסרו לבני ישראל במדבר. ולא בהם עסק הפסוק המתיר לשחוט רק 'בריחוק מקום'. עונה הברייתא: תַּלְמוּד לוֹמַר - לכך באו שלושת המיעוטים, 'וּשְׁחַטְתּוֹ פתח אהל' 'וְשָׁחַט אוֹתוֹ' 'וְשָׁחַט אוֹתוֹ', אחד בא ללמד ולמעט שדווקא אותו תשחט פתח אהל מועד, ולא חולין בעלי מומין. אחד בא ללמד ולמעט שאין לשחוט חיה בעזרה. ואחד בא ללמד ולמעט שאין לשחוט עופות בעזרה.

עד כאן למדנו מהברייתא איסור שחיטת חולין בעזרה, עתה מבררת הברייתא מנין שיש איסור אכילה מחולין אלו. ממשיכה הברייתא: יָכוֹל – האם נאמר שנלמד מהפסוק רק שלֹא יִשְׁחוֹט חולין בעזרה לכתחילה, וְאמנם אִם עבר ושָׁחַט יֵהָא מוּתָּר לאכלם. תַּלְמוּד לוֹמַר – לכך מלמדנו הפסוק (דברים שם) 'כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקיךָ לְשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ וגו' וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ כְּכל אַוַּת נַפְשֶׁךָ', שרק מַה שָּׁאַתָּה זוֹבֵחַ – שוחט בְּרִחוּק מָקוֹם – מחוץ לעזרה אַתָּה אוֹכֵל, וְאִי – ואין אַתָּה אוֹכֵל מַה שָּׁאַתָּה זוֹבֵחַ - שוחט בְּמָקוֹם קָרוֹב. כלומר שיש ללמוד מכאן ולמעט, פְּרֵט לְחוּלִין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה שאותם אין אתה אוכל.

ממשיכה הברייתא: וְאֵין לִי עדיין ראיות מן הפסוקים אֶלָּא לאסור באכילה חולין תְּמִימִים שנשחטו בעזרה נח.

הָרְאוּיִם לְיִקָּרֵב על המזבח [אם היו קדושים], ונשחטו בעזרה. אבל מַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת איסור אכילה בַּעֲלֵי מוּמִין חולין שנשחטו בעזרה, שהם לא היו ראויים להיקרב על המזבח אפילו היו קדושים, ושמא לא ייאסרו מחמת שנשחטו בעזרה כשהם חולין. משיבה הברייתא: מַרְבֶּה אֲנִי מסברא לאסור את הַבַּעֲלֵי מוּמִין אף שאינם ראוים להקרבה, כיון שֶׁכֵּן – מכל מקום הם מאותו מִין הַמַּכְשִׁיר – הכשר להקרבה, ולכך יש לנו להשוותם אף באיסור אכילה.

ממשיכה הברייתא לברר: וּמַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת אֶת הַחַיָּה שנשחטה בעזרה שתהא אסורה באכילה. וכגון צבי ואיל, שאינם קריבים על המזבח, ושמא אף אם עבר ושחטם באיסור בעזרה, לא ייאסרו באכילה. משיבה הברייתא, מַרְבֶּה אֲנִי מסברא לאסור אֶת הַחַיָּה באכילה, כיון שֶׁהִיא בִּשְׁחִיטָה כִּבְהֵמָה, וכיוון שהיא דומה לבהמה בפרט זה שהיא צריכה שחיטה כמותה, יש להרבותה גם לגבי איסור אכילה, אם נשחטה חולין בעזרה.

ממשיכה הברייתא לברר: מַנַּן אנו יודעים לְרַבּוֹת לאסור באכילה גם עבר ושָׁחַט, יִשָּׁלֵיכֵנּוּ לִפְנֵי כֶּלֶב – מותר לו ליהנות מהם, ויכול להשליכם לכלבים. ומנין שנאמר בחולין שנשחטו בעזרה גם איסור הנאה. משיבה הברייתא: תַּלְמוּד לוֹמַר (שמות כב, ל) 'וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ', ויש לדרוש 'אוֹתוֹ' – את בשר הטריפה אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב, משום שאינו אסור בהנאה. וְאִי – ואין אַתָּה מַשְׁלִיךְ לכלב בשר חולין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה, אלא הוא אסור בהנאה.

אַשְׁכְּחִינְהוּ [ר' מצא] מַר יְהוּדָה, לְרַב יוֹסֵף וּלְרַב שְׁמוּאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה דְּהָווּ קַיְימֵי אַפֵּיתְהָא דְּבֵי רַבָּה – שהיו עומדים בפתח ביתו של רבה, אָמַר לְהוּ מר יהודה, תַּנְיָא - למדנו בברייתא, הַמְקַדֵּשׁ אשה באחד מן הדברים האלו, דהיינו בְּפֶטֶר חֲמוֹר, בְּבָשָׂר בְּחָלָב, וּבְחוּלִין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שהיא מְקוּדֶּשֶׁת, כיון שאין בדברים הללו איסור הנאה מן התורה, אלא מדרבנן בלבד. וַחֲכָמִים חולקים וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, כיוון שהם אסורים בהנאה.

הוסיף מר יהודה לבאר את הברייתא: אַלְמָא – מוכח מכאן שחוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה לְשיטת רַבִּי שִׁמְעוֹן, לַאו דְּאוֹרַיְיתָא – אין אסורים בהנאה מן התורה. אלא היא גזירה דרבנן שלא יהנה מן החולין הללו שנשחטו בעזרה, משום שחששו חכמים שמא הרואים שהוא שוחט בעזרה ונהנה מן הבשר, יטעו לומר שאלו קדשים שנפסלו ולא נזרק דמם, והם מותרים בהנאה. ויבואו ליהנות מקדשים פסולים. ולכן אמר רבי שמעון שאם קידש בהם מקודשת, כיוון שמן התורה הם מותרים בהנאה.ממשיך מר יהודה: וּרְמַיְינְהוּ - אקשה לכם ממה שלמדנו במשנה נוספת (תמורה פ"ז מ"ד), רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה יִשָּׂרְפוּ באש, ואין די להם בקבורה. וְכֵן הַיָּה שֶׁנִּשְׁחֲטָה בָּעֲזָרָה דינה בשריפה. והרי שגם רבי שמעון מודה שאיסורם הוא מן התורה, ולפיכך החמירו חכמים לדונם בשריפה כקדשים פסולים, ולא בקבורה כשאר איסורי הנאה, משום ששחשו שאם יקברום, יטעו הרואים ויסברו שהם קדשים פסולים וכן דינם, להיקבר. ויבואו לקבור קדשים פסולים. ואף שבחיה שנשחטה בעזרה לא יטעו הרואים, מכל מקום כיוון שהיא אסורה מן התורה, לפיכך השוו את דינה לדינם של שאר חולין שנשחטו בעזרה, ואמרו שתישרף.

אבל אם נאמר שלשיטת רבי שמעון אין איסורן אלא מדרבנן, אם כן מדוע החמירו לדון את החיה שנשחטה בעזרה בשריפה. ואמנם בבהמת חולין גזרו שמא יאמרו שדינם של קדשים פסולים בקבורה. אבל בחיה לא שייך לגזור כן, כיוון שאין מקריבים אותה בעזרה, ולא יטעו להחליף בינה לבין קדשים. ואם מן התורה היא מותרת, וגם אין חשש שיטעו הרואים, אם כן מדוע דינה בשריפה. אלא מוכח שאף רבי שמעון מודה שחולין שנשחטו בעזרה אסורים מן התורה. ואם כן קשה מדוע אמר בברייתא הקודמת שאם קידש בהם מקודשת. מספרת הגמרא שרב יוסף ורב שמואל בריה דרבה בר בר חנה אִשְׁתִּיקוּ, ולא ידעו לענות תשובה על קושייתו.אָתוּ – נכנסו רב יוסף ורב שמואל בריה דרבה בר בר חנה לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּה, והציגו לפניו קושיא זו של מר יהודה, אָמַר לְהוּ רבה, פַּלְגָא אוֹקְמִינְכִי – קנטרן שרגיל לחלוק על חביריו השתיק אתכם, אך באמת אין זו קושיא. משום שהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – מה שאמר

המשך בעמוד קצח

רבי שמעון שהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת, היינו **כְּגוֹן** **שֶׁנִּשְׁחֲטָה** בהמת החולין בעזרה **וְנִמְצֵאת טְרֵיפָה**. **וְרַבִּי שִׁמְעוֹן** שאמר שבשר זה אינו אסור בהנאה והמקדש בו חלו הקידושין, הוא **לְטַעֲמֵיהּ** - לשיטתו במקום אחר, **דְּתַנְיָא** – למדנו בברייתא, **הַשּׁוֹחֵט** **אֶת הַטְּרֵיפָה** שרואים שהיא טריפה קודם השחיטה, כגון שנחתכו רגליה **וְכֵן הַשּׁוֹחֵט** **וְנִמְצֵאת** אחר השחיטה שהיא **טְרֵיפָה** בבני מעיים, **זֶה וָזֶה** אם הם **חוֹלִין** ושחטם **בָּעֲזָרָה**, **רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר** אותם **בַּהֲנָאָה**, **וַחֲכָמִים** חולקים **וְאוֹסְרִים** אותם בהנאה. ומבואר שרבי שמעון סובר שהשוחט בעזרה בהמת חולין שהיא טריפה, הרי היא מותרת בהנאה, כיוון שהיא שחיטה שאינה ראויה ואין שמה שחיטה, ואין בהמת החולין נאסרת בשחיטה כזו. ויש להעמיד שאף מה שאמר שהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה דינה הרי היא מקודשת, היינו באופן שאותן החולין נטרפו, והרי הם מותרים בהנאה, ולפיכך היא מקודשת. אבל אם לא נטרפו החולין אלא נשחטו שחיטה ראויה כדינם, מודה גם רבי שמעון שהם אסורים מן התורה. [לפיכך אף חיה שנשחטה בעזרה דינה בשריפה]: שנינו במשנה: **מְבָרֵן** את האיסורי הנאה **וְקִדֵּשׁ** את האשה **בְּדִמֵּיהֶן**, הרי **זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת:** מבררת הגמרא: **מַנְלַן** שאין האיסור נתפס בדמים, ומותרים הם בהנאה. משיבה הגמרא, **מִדְּגֵלִי רַחֲמָנָא** – ממה שגילתה התורה **בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים** (דברים ז, כו) 'וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ', שדורשים מן הלשון 'והיית' שכָּל מה שֶׁאַתָּה מְהַנֶּה הֵימֶנָּה - כל מה שיש לך מן העבודה זרה, כלומר אפילו דבר אחר שיש לך כתוצאה מן העבודה זרה, כגון שהחלפת את העבודה זרה בדבר אחר, **חֲרֵי** המוחלף **הוּא** 'חרם כָּמוֹהוּ' – כמו העבודה זרה, שהוא גם אסור בהנאה. ומלימוד זה יש לדייק וללמוד שדווקא בעבודה זרה כן הוא הדין, שגם דמי האיסור או דבר אחר שקיבלת תמורתו נאסרים בהנאה, **מִכְּלָל דְּכָל** שאר **אִיסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה שָׁרוּ** – מותרים, שבשאר איסורי הנאה שבתורה לא נאמר דין זה, ואין הדמים נתפסים באיסור, אלא רק הם עצמם אסורים, אבל חליפיהם ודמיהם מותרים.

שואלת הגמרא: **וְנֵילַף מִינָּהּ** – ונלמד מעבודה זרה לכל שאר האיסורים, שכמו שמצינו בעבודה זרה שגם דמיהם אסורים, כך יהא גם הדין בשאר איסורי הנאה. משיבה הגמרא: אי אפשר ללמוד מעבודה זרה לשאר איסורים **מְשׁוּם דַּהֲוָה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים** **וּשְׁבִיעִית שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים בְּאֶחָד**, שבשני כתובים אלו [עבודה זרה ושביעית] בלבד נאמר חידוש זה, שדמיהם אסורים בהנאה. והרי שניהם 'באים כאחד' שהם שווים בדין זה, **וְכָל שְׁנֵי כְּתוּבִים** **הַבָּאִים כְּאֶחָד**, **אֵין מְלַמְּדִין** – אין למדים מהם למקומות אחרים. ולפיכך אין למדים חידוש זה של איסור הדמים לגבי שאר איסורי הנאה.

הגמרא מבררת היכן הם ה'כתובים הבאים כאחד'. אומרת הגמרא: הכתוב שבו נאמר **שֶׁבַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים** גם הדמים נאסרים בהנאה, הוא **הָא דַּאֲמָרַן**, 'והיית חרם כמהו', שממנו למדנו לעיל 'כל שאתה מהייה הימנה הרי הוא כמוהו'. אמנם **שְׁבִיעִית** שנזכרה קודם שהיא תופסת את דמיה כמותה, **מַאי הִיא** – מהיכן למדים כן. משיבה הגמרא: נאמר בתורה (ויקרא כה, יב) 'וֹבֶל הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה **לָכֶם**', והרי שפירות השביעית נקראו 'קודש', ויש ללמוד מפסוק זה להשוות את קדושת פירות השביעית לקודש, **מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו**, שאם מכר את הקודש, דמיו נאסרים כמותו, **אַף** - כך גם **שְׁבִיעִית תּוֹפֶסֶת** את **דָּמֶיהָ**, שאם מכר פירות שביעית, נעשים הדמים קדושים כמותם.

שואלת הגמרא: **אִי** – אם דינו של שביעית כקודש, אם כן מדוע לא נשווה את דינם לגמרי, ונאמר **מַה** – כשם שקֹּדֶשׁ **תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו** וְהקודש עצמו **יוֹצֵא לְחוּלִּין** ומותר בהנאה, **אַף** - כך גם **שְׁבִיעִית תּוֹפֶסֶת** את **דָּמֶיהָ** והיא עצמה **יוֹצְאָה לְחוּלִּין**, ואם כן תפקע קדושת שביעית מן הפירות שנמכרו, כיוון שהדמים נעשו קדושים במקומם, וכמו שמצינו לגבי קודש. עונה הגמרא: **תַּלְמוּד לוֹמַר** - לכך נאמר בתורה (שם) 'תִּהְיֶה', **וְהַיְינוּ דַּהֲוָיְיתָהּ תְּהֵא**, שאין קדושת הפירות פוקעת אפילו אם נמכרו, אלא הם נשארים בהווייתם, קדושים כפי שהיו.

הגמרא מרחיבה בביאור דין זה. **כֵּיצַד** מתקיים דין זה שהפירות תופסים את דמיהם והם עצמם נשארים בקדושתם, **לָקַח** - קנה **בִּפֵּרוֹת שְׁבִיעִית בָּשָׂר, אֲלוּ וְאֵלּוּ** - הפירות והבשר **מִתְבַּעֲרִים בַּשְּׁבִיעִית**, כלומר נתפסה קדושת הפירות גם בבשר ויש לבער הן את הפירות והן את הבשר כשיגיע זמן הביעור. ואם הלך המוכר וקנה **בַּבָּשָׂר** שקיבל [תמורת הפירות] **דָּגִים**, **אזי יָצָא הַבָּשָׂר** מקדושתו **וְנִכְנְסוּ הַדָּגִים** בקדושת שביעית תחת הבשר. ואם הלך המוכר שוב וקנה **בַּדָּגִים** הללו **יַיִן**, **יָצְאוּ הַדָּגִים** מקדושתם **וְנִכְנַס הַיַּיִן** תחתיהם. וכן אם הלך עתה המוכר וקנה **בַּיַּיִן שֶׁמֶן**, **יָצָא הַיַּיִן** מקדושתו **וְנִכְנַס הַשֶּׁמֶן** תחתיהם. מסכמת הגמרא, **הָא כֵּיצַד** - מה הוא הכלל, לעולם **אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן** – המוחלף האחרון **נִתְפָּס בִּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית**, **וּבנוסף** על האחרון גם **פֵּרֵי עַצְמוֹ** – פירות השביעית בעצמן **אָסוּר** בהנאה לאחר זמן הביעור, ומשום שהפרי עצמו אינו יוצא כלל מקדושתו, כמו שלמדנו לעיל 'תהיה בהוייתה תהא'.

הגמרא שבה להקשות מדוע אין למדים איסורי הנאה מעבודה זרה. מקשה הגמרא: **הָנֵיחָא** שאין למדים את שאר איסורי ההנאה מעבודה זרה ושביעית, **לְפִי מַאן דְּאָמַר** שני כתובים הבאים כאחד **אֵין מְלַמְּדִין**, וכפי שנתבאר לעיל, שביוון שאינם מלמדין, אפשר גם לדייק וללמוד להיפך, שדווקא בהם נאמר שדמיהם אסורים כמותם, ולא בשאר איסורים. **אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר** שגם שני כתובים הבאים כאחד **מְלַמְּדִין**, ומאן דאמר זה חולק וסובר שאפשר ללמוד גם משני כתובים, אם כן **מַאי אִיכָּא לְמֵימַר**, מדוע לא נלמד מעבודה זרה ושביעית גם לשאר איסורים, שכשם שבעבודה זרה ובשביעית דמיהם אסורים בהנאה, כך יהא גם בכל איסורי ההנאה בתורה, שאם מכרן יהיו דמיהם אסורים.

מתרצת הגמרא: לא נחלקו אם שני כתובים מלמדין או אין מלמדין, אלא במקומות אחרים. אבל בעבודה זרה ובשביעית **מִיעוּטֵי כְּתִיבִי** – נאמר הלימוד בלשון של מיעוט, שדווקא פה כן הוא הדין ואין ללמוד למקום אחר. וכיוון שכך, אף הסובר בשאר מקומות שאפשר ללמוד משני כתובים הבאים כאחד, מודה הוא כאן שאי אפשר ללמוד מעבודה זרה ושביעית. **כְּתִיב הָכָא** – בעבודה זרה (שם) **'כִּי חֵרֶם הוּא'**, **וּכְתִיב הָתָם** - בשביעית (שם) **'וֹבֶל הִוא'**, והרי מיעטה התורה שדווקא **הִיא** [עבודה זרה ושביעית], **אִין** – יהא הדין כך, שהאיסור תופס את דמיו. אבל **מִידֵּי אַחֲרִינָא** - שאר הדברים שנאסרו בהנאה **לָא** – אין האיסור נתפס בדמים, ומותרים בהנאה. ולפיכך אם מכר את איסורי ההנאה וקידש בדמיהם, הרי זו מקודשת:

משנה

המשנה הקודמת מנתה דברים שאשה לא מתקדשת בהם, משנה זו מונה דברים שנתחדש שאפשר לקדש בהם אשה:

הַמְקַדֶּשׁ אשה, **בִּתְרוּמוֹת** – תרומה גדולה או בתרומת מעשר, **וּבְמַעֲשְׂרוֹת** – מעשר ראשון או מעשר עני, **וּבְמַתָּנוֹת** – זרוע לחיים וקיבה, הניתנים לכהנים, **וּבְמֵי חַטָּאת** שנתנו בהם אפר פרה אדומה, להזות על טמא מת, **וּבְאֶפֶר חַטָּאת** – אפר פרה אדומה, **חֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ** אם המקדש הוא **יִשְׂרָאֵל**, שאין לו זכות ממון בדברים אלו, אלא רק טובת הנאה שיכול לתת אותם למי שירצה, וגם האשה ישראלית.

גמרא

הגמרא דנה האם טובת הנאה נחשבת ממון: **אָמַר עוּלָּא, טוֹבַת הֲנָאָה** – הזכות של ישראל שיכול לתת מתנות כהונה למי שירצה, **אֵינָהּ** נחשבת **מָמוֹן** לקדש בה אשה.

רבי אבא מקשה על עולא: **אִיתְיְבֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְעוּלָּא**, שנינו במשנתינו, **הַמְקַדֵּשׁ** אשה **בִּתְרוּמוֹת וּבְמַעֲשְׂרוֹת וּבְמַתָּנוֹת וּבְמֵי חַטָּאת וּבְאֶפֶר פָּרָה, חֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ** אם המקדש הוא **יִשְׂרָאֵל** ויש לו רק טובת הנאה. ומבואר שטובת הנאה ממון.

אָמַר לֵיהּ עולא, **הָכָא** – במשנה מדובר **בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לוֹ** בירושה

המשך בעמוד קלב

אָמַר לֵיהּ רב הונא, הוֹצָאָה אַתְּ, אִיכַּפִּיךְ – נתבייש רבי חייא בר אבין, משום שהוּא סָבַר שרב הונא מְשַׁמֵּעָתָא קָאָמַר לֵיהּ – אמר שמוצא הוא משמועה זו, כלומר שאינו חכם בסוגיא זו, אָמַר לֵיהּ רב הונא, לא לכך נתכוונתי, אלא הָכִי קָאָמִינָא – כך היתה כוונתי, שרַב אַסִּי דְּהוֹצָל – מהעיר הוצל קָאֵי בְּוָתֵיךְ – סובר כמוך שבמשנתינו מדובר בטבלים שירש מאבי אמו כהן.הגמרא מביאה שנחלקו בזה תנאים: נְיָמָא כְּתַנָּאֵי, ששנינו בברייתא, הַגּוֹנֵב טְבָלוֹ – פירות שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות שֶׁל חֲבֵירוֹ, מְשַׁלֵּם לוֹ את דְּמֵי טִבְלוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, כלומר, גם את דמי התרומות והמעשרות שבהם, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא את דְּמֵי החוּלִּין שֶׁבּוֹ, אבל את דמי התרומה אינו משלם, מפני שהגנב אומר לבעל הפירות, אין אתה בעל דברים לתבוע ממני פירות אלו, שאינם שלך אלא של הכהנים. ומבארת הגמרא, מַאי לַאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי – האם לא נחלקו במחלוקת זו, דְּמַר – רבי סָבַר שטּוֹבַת הֲנָאָה מָמוֹן, ולכן חייב הגנב לשלם על התרומות והמעשרות, וּמַר – רבי יוסי ברבי יהודה סָבַר שטּוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן, ובעל הפירות לא הפסיד בגניבתם, ולכן הגנב אינו משלם על התרומות והמעשרות.הגמרא מביאה ארבעה אופנים לדחות שהתנאים לא נחלקו האם טובת הנאה ממון או לא. אופן ראשון: לֹא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא – בין רבי ובין רבי יוסי ברבי יהודה סוברים שטּוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן, וְהָכָא – בגונב טבלו של חבירו, מדובר בְּמַתָּלִים – בפירות טבל שֶׁנִּפְלוּ לוֹ בירושה מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן, וּבְמַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ [־הופרשו] כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין קָמִיפַּלְגִי – ונחלקו האם תרומות ומעשרות שלא הופרשו, הם כאילו כבר הופרשו, והם ממון הכהן, מַר – רבי סָבַר שכְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין – שהם כאילו כבר הופרשו, וזכה בהם אבי אימו הכהן, ולכן גם לנכד היורש יש בהם זכות ממון, והגנב חייב לשלם לו את דמיהם, וּמַר – רבי יוסי ברבי יהודה סָבַר שקודם שהופרשו לַאו כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין – אינם חשובים כאילו כבר הופרשו, והכהן לא זכה בהם, ולנכד יש בהם רק טובת הנאה שאינה ממון, ולכן הגנב אינו משלם את דמי התרומות והמעשרות.

אופן שני: וְאִיבָּעֵית אֵימָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא סוברים שמתנות שלא הורמו כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין, וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן, וְהָכָא – בגונב טבלו של חבירו, לא מדובר שקיבל טבל בירושה מאבי אימו הכהן, אלא שהפירות שנגנבו גדלו בשדהו, וּבְדִינוּ דִּשְׁמוּאֵל קָמִיפַּלְגִי – נחלקו, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, מן התורה חִיטָּה אַחַת של תרומה פּוֹטֶרֶת אֶת כל הַכָּרִי, דְּמַר – רבי אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל, ויכול בעל הפירות לטען לגנב שהיה פוטר את כל הכרי בחיטה אחת, ונמצא שהגנב הפסיד לו את כל פירותיו, ולכן חייב להחזיר לו את כל דמי טבלו, וּמַר – רבי יוסי ברבי יהודה לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אלא סובר שיש שיעור לתרומה, ונמצא שהגנב הפסיד לו רק את דמי החולין.אופן שלישי: וְאִיבָּעֵית אֵימָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא לֵית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל – אינם סוברים כשמואל, ומעיקר הדין הגנב פטור מלשלם את דמי התרומה, וְהָכָא הֵיכִי נַעֲשֶׂה דְּרַבִּי, משום דְּקַנְסוּהוּ רַבָּנָן לְגַנָּב שישלם גם את דמי התרומה, כדי שהגנב לא ירויח מגניבתו.

אופן רביעי: וְאִיבָּעֵית אֵימָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל שמן התורה חיטה אחת פוטרת את כל הכרי, ומעיקר הדין חייב הגנב לשלם את דמי התרומה, וְהָכָא הֵיכִי נַעֲשֶׂה דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, משום דְּקַנְסוּהוּ רַבָּנָן לְבַעַל הַבַּיִת, משום דְּלֵא אִיבַּעֵי לֵיהּ לְשַׁהוֹיֵהּ לְטַיְבְלֵיהּ – שלא היה לו להשהות את הפירות כשהם טבל, אלא היה עליו להפריש תרומה מיד.

הגמרא חוזרת לדון בדברי משנתינו: תָּנַן, הַמְקַדֵּשׁ אשה בִּתְרוּמוֹת, וּבְמַעֲשְׂרוֹת, וּבְמַתָּנוֹת כהונה, וּבְמִי חַטָּאת, וּבְאֵפֶר פָּרָה אדומה, הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ עַל פִּי שהמקדש הוא יִשְׂרְאֵל.

מקשה הגמרא: וּרְמִינְהוּ ממשנה אחרת (בכורות כט.), דיין הַנּוֹטֵל שָׂכָר כדי לְדוּנוֹ, כל דִּינָיו שדן בְּטֵלִים, וכן הנוטל שכר כדי לְהָעִיד, עֵדוּתוֹ בְּטֵלָה, וכן הנוטל שכר כדי לְהַזּוֹת מי אפר פרה על הטמא, וּלְקַדֵּשׁ – או לתת את אפר הפרה על מים חיים, מֵימָיו שנטל עבורם שכר הם כְּמֵי מְעָרָה – מים סרוחים, וַאֲפִילּוּ שנטל עבורו שכר הוא כְּאֵפֶר מְקֻלֶּה – סתם אפר הקלוי באש ואין בו חשיבות של אפר פרה. וקשה, שבמשנתינו שנינו שהמקדש אשה במי פרה ואפר פרה, מקודשת, ומבואר שלמי חטאת ואפר חטאת יש שווי ממוני שאפשר ליטול עבורם שכר.אביי מיישב את הסתירה בין המשניות: אָמַר אַבָּיֵי, לֹא קַשְׁיָא, כָּאן – במשנתינו, אינו מקדשה בשווים, אלא בְּשָׂכָר הֲגָנָה – עבור הליכתו לירושלים להביא את האפר, וּבשכר מִילּוּי המים, ומקדשה במה שאינו נוטל ממנה שכר עבור זה. וכיון שההבאה והמילוי אינם עצם המצוה, ואינו מחויב לטרוח בזה, מותר ליטול שכר עבור זה. אבל כָּאן – במשנה בבכורות מדובר בְּשָׂכָר הֲגָנָה וְקִידּוּשׁ – שנוטל שכר עבור מעשה ההזאה, ועבור נתינת המים באפר, שבמעשים אלו אין טירחה, ונמצא שהשכר הוא עבור עצם מעשה המצוה, ואת זה אסור ליטול.

הגמרא מביאה ראיה לחילוק זה: דְּיָקָא נַמִּי – כך גם מדוייק, דְּקָתָנֵי הָכָא – שבמשנתינו כתוב 'המקדש בְּמֵי חַטָּאת וּבְאֵפֶר פָּרָה', ומשמע שהם עדיין אינם מעורבים, ואינם ראויים לטהר טמא מת, וצריך לומר שהשכר הוא עבור הטירחה שבהבאת האפר ומילוי המים, וְקָתָנֵי הָתָם – ובמשנה בבכורות כתוב 'לְהַזּוֹת וּלְקַדֵּשׁ', ומשמע שנוטל שכר על עצם מעשה המצוה. ושְׁמַע מִינָּהּ שכן הוא הביאור במשניות:

הדרן עלך האיש מקדש

משנתינו עוסקת באשה ששני אנשים רצו לקדשה, או אף עשו בה מעשה קידושין, למי היא מקודשת.

משנה

הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ, צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית, וְהָלַךְ השליח וְקִדְּשָׁהּ לְעַצְמוֹ ולא למשלח, הרי היא מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי – לשליח. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה 'הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי ויחלוֹ הקידושין לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', וּבָא אדם אַחֵר וְקִידְּשָׁהּ בְּתוֹךְ אותם שְׁלֹשִׁים יוֹם, הרי היא מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי ולא לראשון, כיון שעדיין לא חלו קידושיו. וכיון שכך, אם היתה האשה בַּת יִשְׂרְאֵל והתקדשה בפעם השניה לְכֹהֵן, תֹּאכַל בִּתְרוּמָה כדין אשת כהן. האומר לאשה 'הרי את מקודשת לי מֵעַכְשָׁיו ולְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', וּבָא אַחֵר וְקִידְּשָׁהּ בְּתוֹךְ אותם שְׁלֹשִׁים יוֹם, הרי היא 'מְקוּדֶּשֶׁת וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת' – ספק מקודשת לשניהם. ולכן אם אשה זו היא בַּת יִשְׂרְאֵל והתקדשה לְכֹהֵן – שאחד מהם היה כהן, אוֹ שהיתה בַּת כֹּהֵן והתקדשה לְיִשְׂרְאֵל, בשני אופנים אלו לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה, ובת ישראל אסורה מחשש שלא חלו קידושיה לכהן ודינה כ'זרה', ובת כהן אסורה מחשש שחלו קידושיה לישראל, ונאסרה בתרומה:

גמרא

שנינו במשנה: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לי אשה פלונית, והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני. תָּנָא בתוספתא (יבמות פ"ד ה"ג), מָה שָׁעָשָׂה השליח עָשׂוּי, וחלו קידושיו, אֶלָּא שָׁנָהַג בּוֹ מִנְהַג רַמָּאוּת, בכך שקידשה לעצמו ולא למשלח. מוסיפה הגמרא, וְגִם תַּנָּא דִּידָךְ רמז לדין זה, ולשון 'הָלַךְ' נַמִּי דְּקָתָנֵי במשנה יש לפרשה כך, ש'הָלַךְ בִּרְמָאוּת'. שואלת הגמרא: מַאי שְׁנָא הָכָא, במשנתינו, דְּקָתָנֵי לשון הָאוֹמֵר 'לַחֲבֵירוֹ', שמשמעותה שאינו שליח מיוחד לענין זה,